

'Tbs verdient een kans'

Het gaat niet goed met de terbeschikkingstelling. Dat wil zeggen: met de maatregel zelf is niks mis. Deze doet wat 'ie moet doen. Maar tbs wordt steeds minder vaak opgelegd. 'Als het zo doorgaat, dan marginaliseert het tbs-stelsel. En dat is een groot verlies', zegt Bas Eenhoorn, die voor DJI de Taskforce tbs leidt. De taskforce moet op korte termijn 'de boel aan de gang helpen', zoals Eenhoorn zelf zegt.

De afgelopen jaren daalde het aantal opleggingen van 117 in 2009 naar 84 in 2013. De oorzaak daarvan moet vooral gezocht worden in de behandelduur, die door rechters, advocaten en hun cliënten te lang wordt gevonden. Zij doen er alles aan om uit de tbs te blijven. Eenhoorn: 'Maar kijk je naar de resultaten van tbs, dan zie je dat de maatregel van onschatbare waarde is. De recidive is circa twintig procent. Dat is erg laag. Het is een goede maatregel, die de samenleving veiliger maakt en het welzijn van de cliënt bevordert.'

'Iedereen die er iets vanaf weet, draagt tbs een warm hart toe'

Advocaat Job Knoester beaamt dat. Hij is gespecialiseerd in tbs. Zijn kantoor, het Haagse Nolet Advocaten, staat zo'n vijftien procent van alle tbs-patiënten in Nederland bij. Met enig gevoel voor drama zegt hij: 'Ik ben verliefd op tbs, maar het is een onmogelijke liefde.' Knoester legt uit wat hij daarmee bedoelt. 'Iedereen die er iets vanaf weet, draagt tbs een warm hart toe. Je ziet dat mensen er beter uitkomen dan ze erin kwamen. De recidive is opvallend veel lager dan in het gevangeniswezen. En toch kiezen de meeste van mijn cliënten niet voor tbs. Omdat ik ze het eerlijke verhaal vertel. Als zij mij vragen wat de voor- en nadelen zijn van tbs, dan vertel ik ze die. Als ze horen hoe lang ze misschien in tbs zitten, dan hoeven ze niet meer zo nodig.'

Niet cynisch

Om niet cynisch aan de zijlijn te blijven staan, maar bij te dragen aan een oplossing, sloot Knoester zich aan bij de Taskforce. Deze beslaat de hele keten die verantwoordelijk is voor het verloop van de tbs-maatregel. Betrokken zijn onder meer de rechterlijke macht, het OM, de advocatuur, tbs-klinieken, gemeenten, zorgverzekeraars, adviescolleges, de GGZ, NIFP en de Reclassering. Samen pakken zij een

aantal aspecten van tbs aan.

Dubbel werk

Eenhoorn legt uit: 'In de eerste plaats willen wij partijen eerder betrekken in het proces. Nu wordt er soms nog dubbel werk verricht. Als we de keten strakker inrichten, kunnen we de weg korter maken en al in het begin van het traject resultaat boeken. Iemand in de Taskforce maakte een mooie vergelijking. Hij zei: als je een gebroken been hebt, ga je ook niet eerst rustig thuis zitten en 'm na een paar maanden in het gips laten zetten. Laten we nou iemand van wie de rechter heeft vastgesteld dat hij na zijn detentie tbs nodig heeft, niet eerst een aantal jaren opsluiten en dan pas gaan behandelen.'

'In de tweede plaats willen we de professionals op het gebied van tbs uitdagen om naar hun eigen werk te kijken. Jarenlang overheerste de mening: Ik kan het zelf wel. Peer reviews zijn in dit vakgebied ongebruikelijk, maar zouden eigenlijk normaal moeten zijn. Meer intercollegiale samenwerking dus.'

'De gemiddelde behandelduur is van ruim tien naar 8,4 jaar teruggebracht'

Eenhoorn vindt binnen de taskforce gehoor voor zijn plannen en is tevreden over de resultaten tot nu toe. 'In elk geval is de gemiddelde behandelduur de afgelopen tijd al flink teruggebracht. Van ruim tien jaar eerst, naar 8,4 nu. Dat is positief, daarmee maken we tbs weer een bespreekbare optie. Dat kan ook door plannen en prognoses te noemen, een einddoel te weten en in de gaten te houden.'

Geen einde

Knoester denkt dat we er daarmee nog lang niet zijn. 'Ik vind dat er meer nodig is dan de taskforce kan bieden. We kunnen niets betekenen in de wetgeving, terwijl dát is wat je zou willen. Wat ik bijvoorbeeld niet vind kloppen, is dat tbs'ers niet weten of hun maatregel überhaupt ooit eindigt. In sommige, zware gevallen is dat terecht. Maar iemand die vastzit voor een minder heftig vergrijp, zou moeten weten dat en wanneer er eind aan komt.'

'Een andere kwestie die de taskforce niet kan oplossen, is de rol van de politiek. Ik heb wel meegemaakt dat het verlofcollege een positief advies afgaf en dat de staatssecretaris niet meewerkte. Doorgaans vanwege de maatschappelijke onrust. Dat werkt niet. Ik pleit voor een onafhankelijk college dat beslist over verlofaanvragen.'

Knoester denkt dat de politiek met twee problemen kampt ten aanzien van tbs. 'Er is te weinig kennis van zaken over dit onderwerp en er wordt te veel gekeken naar de kiezer. En die kiezer vindt tbs iets gevaarlijks. Als je het aan de gemiddelde Nederlanders zou vragen, is levenslang opsluiten het devies. Ik vind het een belangrijke taak van de politiek om het volk beter voor te lichten.'

Monitoren

Daar kan allicht een begin mee worden gemaakt als de taskforce in december een rapport aan staatssecretaris Teeven overhandigt. Op dat

moment ook gaat de taskforce in een slaap-sluimertoestand. Eenhoorn: 'Ik blijf voorlopig monitoren. Zo wil ik erop toezien dat de gemiddelde behandelduur nog verder zakt. Ook zal ik in de gaten houden hoe de staatssecretaris een en ander oppakt. Wat ik hoop is dat we in staat zijn tbs te framen op de manier die het verdient. Dat is een uitdaging. De maatschappelijke acceptatie voor mensen die anders zijn, is niet meer zo groot. Er speelt veel dat is gebaseerd op onderbuikgevoelens, en die worden weer gevoed door de media. Wij zijn er om te bewijzen het bij tbs om iets heel wezenlijks gaat: de veiligheid van ons allemaal.'

Tekst: Nienke Ledegang Beeld: Jeroen van der Meyde
